

**ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“
ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И
АДМИНИСТРАЦИЯ“
КАТЕДРА „АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ
И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ“**

КШИШТОФ БЯЛОБЛОЦКИ

Krzysztof Białobłocki

**ДИСОНАНСИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА АЛТЕРНАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ
НА МИГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ В СТРАНИТЕ ОТ
ВИШЕГРАДСКАТА ЧЕТВОРКА**

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на дисертационен труд
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
Професионално направление 3.7. “Администрация и управление”
Докторска програма “Организация и управление извън сферата
на материалното производство”

Варна, 2019

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“
ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ“
КАТЕДРА „АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ
И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ“

КШИШТОФ БЯЛОБЛОЦКИ

Krzysztof Białobłocki

ДИСОНАНСИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА АЛТЕРНАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ
НА МИГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ В СТРАНИТЕ ОТ
ВИШЕГРАДСКАТА ЧЕТВОРКА

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на дисертационен труд
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
Професионално направление 3.7. “Администрация и управление”
Докторска програма “Организация и управление извън сферата
на материалното производство”

Научни ръководители:

Доц. д-р Драгомир Кръстев
Д-р Силвия Тодорова

Варна, 2019

Дисертационният труд, с обем 359 страници, се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък с използвана литература и приложения. Съдържанието на главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени конкретни изводи.

Основният текст съдържа 33 таблици и 1 фигура. Списъкът на използваните литературни източници се състои от 198 заглавия на руски, полски и английски език.

Дисертационният труд е обсъден от катедра „Администрация, управление и политически науки“ при факултет „Международна икономика и администрация“ на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Авторът на дисертационния труд е докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Администрация, управление и политически науки“.

Публичната защита на дисертационния труд ще се състои на открито заседание на научното жури на **08.05.2019** г. от **10,00** часа в Заседателната зала на Ректората на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Материалите по защитата са на разположение в стая 204 във ВСУ „Черноризец Храбър“ и на интернет адрес www.vfu.bg, раздел „Докторантури“.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Въведение в темата. Актуалност и значимост

Миграцията се превърна в неразделна част от нашето ежедневие. Както в глобалните, така и в общоевропейските аспекти, както и в отделните страни на Европейския съюз, миграционният натиск се възприема като „нормална ситуация“, която е част от по-широка криза на глобалното изместване.

Съвременните форми на миграция се отличават с изключителна динамика и широчина. Действително, тези проблеми, започнати през 2011 г., не са загубили своето значение, тъй като ключовият въпрос е как ефективно да се управлява миграцията, когато това засяга интересите на 28 държави-членки. Европейският съюз се опитва да реализира програмата, за да се справи с краткосрочни и дългосрочни проблеми в областта на миграцията. Потвърдението за **актуалност** на проблемите на управлението на миграционни процеси е и излизането на Великобритания от ЕС като причина за повторно потвърждаване на липсата на съгласуван и цялостен подход към обща миграционна политика. Трудностите при постигането на баланс в силно чувствителна област на национален суверенитет подчертават ролята на вече съществуващата субрегионална структура, като например, Висшеградската група.

2. Обект и предмет на изследването

Обект на изследването са особеностите на регулирането, видове и последици на миграционни процеси в страните от Висшеградската група, в контекста на тяхното членство в ЕС.

Предмет на изследването са алтернативните възможности за подобряване на управлението на миграционните процеси между страните от Висшеградската група и тяхното отражение в страните от ЕС.

3. Изследователски проблем

Изследователски проблем се състои в това, че в настоящия момент са разработени много теоретико-методологически и емпирични подходи за разбиране на миграциите и миграционните процеси изобщо, както и спецификата на миграционните процеси в различните страни на света. Изследванията на социалните промени, връзките и отношенията, които доведоха до обективно неизбежни или субективно настъпили промени във всички сфери на обществото, и свързаните с тях проблеми в страните от Вишеградската група в момента може да се характеризират като изключително слабо систематизирани, както във всяка от тези отделни страни, така и във Вишеградския регион, който свързва общата история, политика, икономика и др. Съответно в този контекст има много малко изследвани модели на миграционни процеси, които засягат икономически, социални, политически, културни и други сфери на живота по различни начини. Това е особено забележимо от 2014/2015 г., когато Европа, но преди всичко страните от Вишеградската група, се сблъскаха с миграционна криза и държавите бяха принудени да преразгледат своите миграционни политики и да възприемат различен подход към регулирането на миграционните процеси. В допълнение, комплексен теоретико-концептуален и методологически апарат на разглеждания проблем все още не е напълно развит в страните от Вишеградската група или поне в някои от тях - предимно в Унгария и Полша. В резултат на това специфичните, общи и отличителни черти и фактори на миграционната политика в региона не са обобщени или дори подчертани. Проблемите на политическото и социално-икономическото възприемане на последиците от миграциите и миграционните процеси също остават неразгледани. Освен това теоретични и методологични разработки и практически препоръки за подобряване и регулиране на миграционните процеси във страни на Вишеградската група не се разпространяват ефективно.

4. Авторова теза

Авторовата теза е, че Вишеградската група, като междудържавна асоциация на Унгария, Полша, Словакия и Чехия, от една страна, отговаря на общеевропейските миграционни тенденции, но от друга страна, доста често се позиционира отделно. В същото време, в особеностите на регулирането, причините, спецификата, видовете, възприятията и последиците от миграциите и миграционните процеси в страни на Вишеградската група могат да се намерят както общо, така и специално, но те не могат да се тълкуват като едно и унифицирано цяло. Поради общите характеристики на страните от Вишеградската група се подчертава необходимостта от разширяване на сътрудничеството между тях, което ще стане основа за алтернативна визия за управление на миграционните процеси.

5. Цел и задачи на дисертационния труд

Цел на дисертационния труд е да идентифицира, анализира и сравнява особеностите на регулацията, причините, спецификата, видовете, възприятията и последиците от миграционните процеси в страните от Вишеградската група. На тази основа да се предложат алтернативни подходи за управление на миграционните процеси сред страните от Вишеградската група, в контекста на приложена общеевропейска политика.

За постигане на тази цел в дисертационния труд е необходимо да се решат следните *изследователски задачи*:

– да се разкрие същността на миграцията и миграционните процеси, да анализират основните теоретико-методологически подходи за тяхното разглеждане;

– да се идентифицират и систематизират правните основи за регулиране на миграционните процеси на наднационално (ЕС) и

национално (страни от Вишеградската група) равнище, и на тази основа да изяснят особеностите на съвременните модели на миграционни процеси в страните от Вишеградската група;

- да се идентифицира, да се проучи и структурира явлението на вътрешна миграция в страни от Вишеградската група;

- да се определят основните причини, спецификата, видовете и последиците от емиграцията и емиграционните процеси в страните от Вишеградската група;

- да се идентифицират и детерминират основните особености и видове на имиграция в страни от Вишеградската група;

- да се анализират феномена, особеностите, тенденциите, последиците и начините за преодоляване на европейската миграционна криза на фона на миграционните процеси и миграционните политики в страните от Вишеградската група;

- да се разкрие спецификата на политическото възприятие и социално-икономическите последици от имиграционните процеси в страните от Вишеградската група.

6. Методология на изследването

Методите и методология на изследване са многостепенни. Методологията се основава на проучвания на известни унгарски, полски, словашки, чешки, руски, украински, западноевропейски, американски и други учени, посветени на проблемите на миграциите и миграционните процеси. В работата са използвани теоретични и методологически разработки и препоръки на международни организации и институции, национални и регионални власти и публична администрация. Информационната база на изследването се състои от нормативни (нормативно-правова база) актове на международни организации и държавни органи, както и препоръки и публикации по въпросите на

регулиране на миграционните процеси. При разработването на труда се използва общонаучни (индукция, дедукция, анализ, синтез, сравнение, аналогия, абстрагиране, обобщение, спецификация, формализация, верификация, екстраполация, типология) и специални (абстрактно-логически, историко-политически, сравнително-исторически (по-специално ретроспективен, проблемно-хронологичен), сравнителен, системно-структурен, структурно-функционален, икономико-статистически, социологически (по-специално контент и дискурс-анализ, статистически групировки и класации, изясняване на зависимости между изследваните променливи и специализирани индексни системи) методи на политическа и икономическа наука и социология, както и системен подход към научните изследвания. Основният и специален изследователски метод е сравнителен анализ, при който за изясняване и сравняване на атрибутите и особеностите на миграционните процеси във времето и пространството се използват методите на конкретен случай, бинарен анализ, класификационни схеми, кросс-темпорални сравнения и др. При разработката на дисертационно изследване са спазени изискванията на общите научни и специални принципи на познанието - обективност, системност и плурализъм, а работата като цяло комбинира теоретични, методологически и емпирични нива на решаване на научен проблем.

7. Възприети ограничения на проблемния обхват на дисертационния труд

Ограниченията на проблемните параметри на дисертационния труд са посочени както по време, така и по географски раздели. *Първо*, изследването се отнася само до страните от Вишеградската група - Унгария, Полша, Словакия и Чешката република. Обаче понякога това апелира на държавните образувания, които предшестват разглежданите държави, по-специално на опита от миграционните процеси в

Чехословакия и изобщо в страните с режими на “истински социализъм”. Второ, работата е ограничена до времеви период 1989-2017. Долната граница се дължи на колапса на режимите на "истинския социализъм" в съвременните страни от Вишеградската група, които паднаха точно през периода 1989-1990. Горната граница се определя от наличните статистически данни, ресурси и източници, които са ограничени предимно 2015, макар и понякога 2016/2017. В същото време дисертационния труд е предимно (разбира се, не винаги, поради целесъобразност) на базата на емпиричния опит на миграционните процеси в страни от Вишеградската група след 2004 г., т.е. след като те станаха членове на ЕС. Ето защо предложеното изследване е вариант на регионално сравнение и сумата на кейс-стади (проучвания на единични случаи), въпреки че понякога се извършваше на фона по-обширни колекции от материали, модели и данни по страни. Това означава, че в дисертацията е направено сравнение на миграционната теория с елементите на операционализацията на изследваните кейси, които в резултат трябва да дадат нови научни познания.

II. ОБЕМ И СТРУКТУРА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Структурата и обемът на дисертационния труд са определени от естеството на поставените цели и задачи и представят авторовата логика на изложение.

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение и е с общ обем 359 страници. В основния текст се съдържат 33 таблици и 1 фигура. Списъкът на използваната литература наброява 198 източника – предимно чуждестранни и интернет източници.

Структура на дисертационния труд:

УВОД

ГЛАВА 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗСЛЕДВАНЕ НА МИГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ КАТО ОБЩЕСТВЕН ФЕНОМЕН

1.1 Миграция и миграционни процеси: концептуализация и изследователски подходи

1.2 Проблеми на миграцията в Европа в началото на XXI век

1.3 Роля и място на Вишеградската четворка в архитектурата на ЕС

ГЛАВА 2. ПРАВНИ ОСНОВИ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА МИГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

2.1 Правна основа за управление на миграционните процеси в страните от ЕС

2.2. Възможности и особености на регулирането на миграционните процеси в страните от Вишеградската четворка

2.3 Генезис и развитие на имиграционната криза в Европейския съюз

ГЛАВА 3. РАЗНОВИДНОСТИ, ВЪЗПРИЯТИЕ, УПРАВЛЕНИЕ И РЕГУЛИРАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯТА НА МИГРАЦИОННАТА КРИЗА В СТРАНИТЕ ОТ ВИШЕГРАДСКАТА ЧЕТВОРКА

3.1. Детерминация, особености и разнообразие на имиграцията в страните от Вишеградската четворка

3.2. Последници и начини за преодоляване миграционната криза в Европейския съюз в контекста на миграционната политика в страните от Вишеградската четворка

3.3. Възможности за алтернативно управление на миграционните процеси в страните от Вишеградската четворка

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ПРИЛОЖЕНИЯ

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

III. КРАТКО ИЗЛОЖЕНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Увод

В увода на дисертационния труд е обоснован изборът на темата в контекста на нейната актуалност. Формулирани са изследователският проблем и авторовата теза. Дефинирана е целта на изследването и са посочени изследователските задачи, поставени за нейното решаване. Определени са обектът и предметът на дисертационното изследване. Посочени са ограниченията, възприети при изследването. Уточнени са използваният изследователски инструментариум и характеристиката на използваната информация.

Глава първа, озаглавена „ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ПРИНЦИПИ ПРИ ИЗСЛЕДВАНЕ НА МИГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ КАТО ОБЩЕСТВЕН ФЕНОМЕН“ се състои от три параграфа и е посветена на изследването на понятийния апарат при изучаването на международната миграция и процесите, които я обуславят. Подробно са разгледани проблемите свързани с миграцията в държавите от Европейския съюз и в частност Вишеградската група.

В Първи параграф „Миграция и миграционни процеси: концептуализация и изследователски подходи“ е направен обзор на причините за миграционните процеси, както и на миграцията към ЕС в XXI век. Подробно са изложени теоретичните виждания за развитието на миграционните движения и подходите за тяхното научно изследване.

Като цяло, дефинициите на миграцията на според автора са разделени на *три основни подхода*: 1) миграцията трябва да се разбира като пространствено движение на хора, независимо от неговата същност и крайни цели: това могат да бъдат както временни, и краткосрочни пътувания на индивид към чужда държава с цел извършване на сезонна работа, командировки, ваканции и др., така и дългосрочно пребиваване в

чужбина във връзка с работа или обучение; отделна категория е преместването на лице в друга държава за постоянно пребиваване; 2) миграцията е движението на лице от една държава в друга, за да се промени мястото на пребиваване за определен период от време или завинаги; 3) миграцията е процес на пространствено движение на човек, който в крайна сметка винаги води до териториално преразпределение на населението както в страната на произход, така и в страната-реципиент.

Параграф втори „Проблеми на миграцията в Европа в началото на XXI век” на Глава първа анализира имиграционната вълна към европейските държави след Втората световна война. Възникналите миграционни проблеми са вследствие на засилена нужда от чуждестранна работна ръка. Макар че тези имигранти са възприемани като „временни”, анализът показва, че трудно могат да бъдат убедени да напуснат европейските държави. Напротив, те не само остават да пребивават, но въвличат и нови вълни от имигранти.

Особено внимание в дисертационния труд се отделя на анализа на изведените от имиграционната вълна след Втората световна война основни трудности, които възпрепятстват управлението на миграционните процеси. Сред тях са непредвидени последици от прилаганата миграционна политика, отрицателното обществено мнение по отношение на присъствието на имигранти, въведеният от Гари Фрийман модел на „политика на клиента”, защитаващ интересите на добре организирани групи, трудностите при определяне на количествените параметри на нелегалната имиграция, както и използваните миграционни маршрути.

Авторът подчертава, че проблемите на политиките за управление на миграцията се проявяват през значителен период от време. Причината е, че предприетите мерки се основават на краткосрочни прогнози за имиграционните процеси. Ето защо е необходимо да се изгради политика на публичната администрация, която непрекъснато да анализира процеса

на миграция, като се отчита тяхната динамика, която зависи от индивидуалното решение за имиграцията, намерението да се установи, включително раждането на ново поколение в имигрантска държава.

В трети параграф „Роля и място на Вишеградската четворка в архитектурата на ЕС“ на Глава първа са разгледани инструментариума и прагматично използване на сътрудничеството между четирите държави - Чехия, Словакия, Полша и Унгария.

Авторът на дисертационния труд изследва сътрудничеството във Вишеградската група, което преминава през няколко етапа на развитие. Достига до извода, че в икономически аспект икономиките от региона, обхващащи Вишеградската група, бързо се адаптираха към европейското икономическо пространство. Сходствата по отношение на техния икономически профил, географско положение, исторически връзки се проявиха във времето и бяха най-силно изразени по време на миграционната криза през 2015 година. По този начин техните интереси съвпаднаха и доведоха до постигането на съгласуван и координиран подход за защита на интересите на ЕС.

Авторът подчертава, че постигането на успех на сътрудничеството се определя не само от общата цел за европейска интеграция и защитата на интересите на държавите-членки, но и от постепенното разширяване в определени области. Сред най-важните са:

- Икономическо и търговско сътрудничество;
- Сътрудничество в областта на отбраната и сигурността;
- Председателство и насърчаване на общите интереси на V4 в ЕС;
- Сътрудничество в развитието на транспортната и енергийната инфраструктура.
- Трансгранично регионално сътрудничество;
- Сътрудничество по външнополитически въпроси, вкл. разширяване на партньорството с източните страни;

- Културно и научно сътрудничество, включително развитие на туризма.

Ето защо е обосновано, че разширяването на Вишеградската група е предмет на дискусии и индивидуални перспективи.

От теоретичните и приложните аспекти на миграциите и миграционните процеси, представени в първата глава, могат да се направят следните обобщения:

- Международната миграция е явление с подчертано комплексен характер, което се свързва с много икономически, политически, демографски, етнически и други фактори. Тяхното сложно съвместно прогнозиране определя висока степен на несигурност по отношение на способностите на държавите да управляват самостоятелно тези процеси.
- Съществува очевидна тенденция към увеличаване на имиграционните проблеми сред държавите от Европейския съюз, като основният сред тях е не само увеличаването на броя на имигрантите, но и появата на нови видове.
- Сътрудничеството между държавите-членки на Европейския съюз в областта на управлението на имиграцията се основава на принципа на солидарност и споделяне на тежлото на приема и интеграцията на имигрантите. Следователно тази област на сътрудничество има решаващо значение за бъдещото развитие на Европейския съюз. Доказателство за това е не само излизането на Великобритания, но и взето решението по наказателното производство срещу Унгария.
- Чрез трансформирането на Вишеградското сътрудничество от степен на координация на европейските интеграционни процеси до степен на насърчаване на общите позиции на равнище ЕС тя действа като платформа за прагматично сътрудничество, а не като алтернатива на политиките на ЕС в тази област.

Втора глава „ПРАВНИ ОСНОВИ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА МИГРАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“ се състои от три параграфа, посветени на прилагането на правовите подходи към миграцията и мигрантите в законодателството.

В параграф първи **„Правна основа за управление на миграционните процеси в страните от ЕС“** на Глава втора автора проследява основни нормативно-правни актове, регулиращи миграционните процеси в ЕС.

Важен елемент при формирането на единно европейско миграционно пространство станаха Шенгенските споразумения, които влязоха в сила през 1995 г., първо за седем държави от ЕС (Белгия, Испания, Люксембург, Холандия, Португалия, Франция), а по-късно за Дания, Швеция и Финландия. През 1996 г. Норвегия и Исландия, които не са били членки на ЕС, сключиха специални съглашения за тяхното участие в споразуменията. През 1997 г. Италия, Австрия и Гърция се присъединиха към Шенгенските споразумения.

Анализират се и особеностите на формирането на единна система за убежище, която се основава на нормите на Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951 г., както и на общите хуманитарни принципи на държавите-членки на ЕС.

Авторът подчертава, че за да се разбере логиката на развитието на миграционната политика на ЕС, е важно и посланието на Европейската комисия в областта на миграцията, съдържащо предложения за съвместни решения, анализ на ситуацията, оценка на прилагането на приетата нормативна уредба. Всяка година Европейската комисия подготвя доклад за имиграцията и убежището. Тематичните доклади също се публикуват, например, за интегрираната охрана на границите, приемането на бежанците и интеграцията на мигрантите. Въпреки че представените в посланието инициативи не винаги се подкрепят от страните-членки и

общите решения се вземат в постоянни дискусии (а окончателният вариант, който се трансформира в законодателни актове, може да се различава значително от първоначалната), посланието отразява основните постижения на европейската политическа мисъл, развитието на водещи политици и експерти.

В параграф втори „Възможности и особености на регулирането на миграционните процеси в страните от Вишеградската четворка“ на Глава втора се подчертава, че особеностите на регулирането на миграциите и миграционните процеси в страни от Вишеградската група се определят от нормите на законодателството на съответните страни, в съответствие със законодателството на ЕС и международните правни актове.

Авторът на дисертационния труд диференцирано разглежда спецификите на управление на миграционните процеси в страните от Вишеградската група.

Освен правните основи на регулиране на миграциите и миграционните процеси в страни от Вишеградската група, също така е важно да се определят принципите, които са в основата на тези процеси:

1) *защита на външните граници в ЕС и важността на изпълнението на задълженията, съдържащи се в законодателството на ЕС* (по-специално, Шенгенски Кодекс за граници и регламента от Дъблин);

2) *ефективно идентифициране на основните причини за миграционните потоци* с цел намаляване на броя на мигрантите. За да разрешат миграционната криза, страните от Вишеградската група предлагат да вземат решение извън ЕС. Първо, трябва да идентифицира причините за миграция. Причините за миграционните потоци са военните конфликти в Сирия и Украйна, политическата, военната и икономическата нестабилност в Афганистан, Ирак, Либия и в някои страни от Азия, Африка и Близкия изток. За стабилизиране на ситуацията в страните-източници на миграционни потоци се предлага използването на различни средства (политически, военни и хуманитарни).

Второ, страните от Вишеградската група предлагат да се увеличи финансовата, техническата и експертната подкрепа за страните на произход и транзитната миграция.

3) *отказ от миграционната политика „отворена врата“*, предложена от Германия през септември 2015 г. Словакия, Чешката република и Унгария, за разлика от Полша, отказаха да приемат бежанци от Гърция и Италия.

Параграф трети „Генезис и развитие на имиграционната криза в Европейския съюз“ на Глава втора е посветен на притокът на имигранти, който се явява сериозно изпитание за повечето държави-членки на ЕС, тъй като засяга не само правилата на Дъблинската конвенция, която очевидно трябва да бъде реформирана, но и засяга правото на свободно движение в ЕС. Всъщност имиграционната криза е демографска криза, която се отразява в преминаването на значителен брой хора, както законно, така и незаконно, през границите на държавите-членки.

Аспектите на миграционната криза влияят неблагоприятно върху стабилността на Шенгенската зона. Загубата на контрол върху териториалната юрисдикция, както на външните граници, така и в рамките на Съюза – създава предпоставки за хаос и неспазване на европейските стандарти в областта на отбраната. Във всеки случай обаче е необходимо да се предприемат действия, когато ситуацията се влоши.

На практика обаче много страни не са имали възможност да управляват своите граници. Поради тази причина те са предприели собствени мерки за защита на своите граници, територии и граждани. Сред тези страни е Вишеградската група. Отказът им да защитят незаконните имигранти е опит за ограничаване на т.нар. „asylum-shopping“ или желанието на имигрантите да изберат държава, в която могат да кандидатстват за убежище.

Авторът достига до извода, че всъщност миграционната криза разкри важен аспект от членството в ЕС, а именно, че европейският проект,

бившата цел на всичките страни от Вишеградска четворка, започна да губи част от своята привлекателност. И това е неслучайно, миграцията винаги е била част от вътрешните държавни мерки, които са засилили действията за подкрепа и защита на националния суверенитет. Декларацията „По-силни заедно“, подписана на 2 юни 2018 г. от Вишеградската четворка, призовава за укрепване на процеса на вземане на европейски решения чрез засилване на ролята на националните парламенти.

Причините могат да се намерят в това, че ефективността на общата миграционна политика се оказва ограничена, а миграционната криза се оказва дестабилизиращ фактор. В дебата за общия подход, страните от Вишеградската група излязоха с обща позиция. Имаше различия между държавите-членки на ЕС, в които Вишеградската група, която търси общ език, и формулирането на базата за бъдещите общи политики в областта на миграцията и убежището, засилиха позициите си.

Подчертано е, че имиграционната криза е най-големия проблем пред Европейския съюз и неговите лидери. Не само броят на входящите имигранти, които надхвърля броят след Втората световна война, но и ограничените възможности на отделните държави-членки да управляват миграцията на тяхна територия, предизвиква разногласия и отделяване по отношение на прилагането на обща миграционна политика. Основният въпрос е как Вишеградската група ще продължи да функционира чрез съгласуван и координиран подход по време на миграционната криза, избрана от повечето държави от ЕС.

Причините според автора са, че миграционните потоци изпитват затруднения за управление на външните ни граници и продължават да оспорват способността на Съюза да прояви солидарност. В същото време сме свидетели на увеличаване на терористичната заплаха. Също така наблюдаваме постоянната нестабилност на нашите източни и южни съседи, която ще се отрази на управлението на ЕС. За всичко това трябва да

добавим очакваното излизане на Обединеното кралство от ЕС, което ще доведе до нова несигурност по отношение на неговото бъдеще.

Въз основа на анализа на правните аспекти, прилагани при управлението на миграцията между страните от ЕС и, по-специално, между страните от Вишеградската четворка, могат да се направят следните обобщения:

- ЕС разполага с комплексна и богата правна и институционална основа за управление на миграционните процеси. Тя беше подложена на огромен политически, икономически и социален натиск по време на миграционната криза след 2015 г. до наши дни.
- Установено е, че особеностите на регулирането на миграциите и миграционните процеси в страни от Вишеградската група се определят от законите на съответните страни, в съответствие със законодателството на ЕС и международните правни актове.
- Съвременните модели на миграции и миграционни процеси в страни от Вишеградската група се основават на следните принципи: защита на външните граници на ЕС и важността на изпълнението на задълженията, съдържащи се в законодателството на ЕС; ефективно идентифициране на основните причини за миграционните потоци с цел намаляване броя на мигрантите; отхвърляне на миграционната политика за «отворени врати»; важността на вземането на решения, основано на консенсус между държавите-членки на ЕС за европейската интеграция.
- Миграционната криза провокира превръщането на Вишеградската четворка в политически фактор, който трябва да се вземе предвид на европейско равнище.

В трета глава „ВИДОВЕ, ВЪЗПРИЯТИЕ, УПРАВЛЕНИЕ И РЕГУЛИРАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯТА НА МИГРАЦИОННАТА

КРИЗА В СТРАНИТЕ ОТ ВИШЕГРАДСКАТА ЧЕТВОРКА“ е разкрит инструментариумът от способности за управление на миграционни кризи и подходите, които се прилагат от страните във Вишеградската група.

Параграф първи „Детерминация, особености и разнообразие на имиграцията в страните от Вишеградската четворка“ е посветен на моделите на имиграционните процеси в страните от региона, заслужава да се отбележи, че те, поне на настоящия етап се дължат до голяма степен на огромните промени в политическата, икономическата и социалната система на страни от Вишеградската група и на цялата Централна и Източна Европа.

За разлика от това, регулирането на имиграционните процеси във Вишеградските страни до голяма степен е повлияно от мероприятия (изразени от ЕС, особено преди и след като Унгария, Полша, Словакия и Чешката република станаха негови членове) *за засилване на контрола* на техните граници и следователно на външните граници на Европейския съюз. Това се прояви във факта, че в рамките на страни от Вишеградската група беше въведена нова процедура за преминаване на границата, подобна на тази, която вече се използва (преди) в ЕС.

Разглеждането на вътрешните и външните фактори на миграционните процеси значително засегна имиграционната ситуация в страни от Вишеградската група, която в този контекст далеч не е позиционирана като хомогенна.

Авторът на изследването аргументирано доказва, че миграционните процеси по всяко време характеризират всяко общество, включително и страните от Вишеградската група.

В параграф втори „Последици и начини за преодоляване миграционната криза в Европейския съюз в контекста на миграционната политика в страните от Вишеградската четворка“ на

Глава трета са посочени обобщенията, резултат от дисертационното изследване.

Оказа се, че макар и модерните миграционни процеси в ЕС имат мощен и в дългосрочен план като цяло положителен ефект върху икономическото развитие на държавите-членки, те се характеризират едновременно с редица противоречиви прояви, тъй като вече днес те имат доста негативно влияние върху социалното и политическото положение на много страни от обединена Европа, каквото създава заплахата от дезинтеграция на Европейския съюз и отмяна на Шенгенските споразумения и т.н. Факт е, че вълната на имиграция в европейските страни доведе със себе си промяна в демографската ситуация, в частност проблема с интеграцията на имигрантите в съответните общества. Затова е съвсем ясно защо масовото пристигане на имигранти в Европа (главно от Близкия изток, Азия и Африка) е твърдо установено от името "миграционна криза", която традиционно се разбира като най-голямата хуманитарна катастрофа в обхвата си след Втората световна война и най-болезнен проблем за европейците.

Независимо от определението за криза като миграционна, имиграционна или бежанска криза, друго е съвсем очевидно - тя е комплексна. Първо, кризата е хуманитарна, белязана от смъртта и страданията на хиляди хора. Второ, кризата е управленска, защото е очертана от проблемите на границите и убежището. Трето, това е криза на солидарността, защото намирането на общо решение на ЕС за масовия приток на имигранти/бежанци, което би разпределило равномерно натоварването на отделните страни, е твърде трудно. Допълването на ситуацията е фактът, че европейската миграционна криза е проблем, чието формиране включва няколко важни компоненти: незаконно преминаване на границата; контрабанда; ксенофобията; продължителността на въпроса; финансови въпроси; хранене; липса на работа; образование; липса на

подходяща правна уредба; липсата на последователна съгласувана стратегия срещу незаконната миграция.

Европейската миграционна криза се характеризира със следните фактори и причини: глобализация (която задълбочава социално-културните противоречия и влияе върху разпределението на труда); твърде много политизиране (с участието на ЕС, Близкия изток, САЩ, Канада, Турция, Саудитска Арабия и Русия); ислямизация на Европа; заплахата от национална идентичност (провал на политиките за мултикултурализъм); интеграционна политика (от началото на кризата е необходимо да не се интегрират имигрантите и бежанците, а по-скоро да се асимилират); липса на единни и решителни действия по отношение на предизвикателствата на миграционната криза от ЕС; колониални въпроси, които доведоха до конфликт на национална идентичност; технически прогрес, който остави отпечатък върху трудовите отношения между гражданите на ЕС и имигрантите.

Параграф трети „Възможности за алтернативно управление на миграционните процеси в страните от Вишеградската четворка“ на Глава трета е посветен на проведеното в параграф втори изследване, което показва, че миграционните процеси в страните от Вишеградската група се приемат се възприемат политически по различни начини и води до отличителни социално-икономически последици.

Трябва да се отбележи също, че политическото възприемане на проблемите на миграционните процеси във Вишеградските страни е както национално (т.е. във всяка държава), така и регионално (т.е. в региона като цяло) детерминистично и ориентирано.

Обобщавайки, е аргументирано, че политическото възприемане на миграционните проблеми в страни от Вишеградската група е двуетапно: преди и след началото на нов кръг от миграционна криза в Европа. Съответно нито десният

екстремизъм, нито евроскептицизмът не станаха нови термини в политическия речник и дискурса на страните от региона.

Въз основа на разглежданата специфичност на управлението на миграцията сред страните от Вишеградската група могат да се направят следните изводи:

- Доказано е, че при липсата на съгласувана миграционна политика в страните от Вишеградската група и ЕС като цяло съществува риск емиграцията и бавната конвергенция на доходите да станат допълващи се. С други думи, емиграцията от страните от региона е изгодна в социално-икономическо отношение, на първо място, към страните от Западна Европа, а не от Унгария, Полша, Словакия и Чехия, и следователно изисква всеобхватна реакция.

- Моделите на имиграционните процеси в страни от Вишеградската група се дължат на промените в политическите, икономическите и социалните системи на страните от региона и като цяло в Централно-Източна Европа, които някога, особено в края на 80-те и началото на 90-те гг. XX в. доведе до формирането на "нова" система на взаимодействие в Европа. В тази връзка, различните трансформационни процеси, които се случиха в социално-политическия и социално-икономическия живот на преходните и след това политически и икономически стабилни практики на страни от Вишеградската група, оказаха силно влияние върху имиграционната ситуация в региона.

- Разкрито е, че горепосочените проблеми и въпроси са особено засилени на фона на европейската миграционна криза, която се засилва през 2014–2015 г., и следователно става решаваща за настоящото разбиране за миграционните процеси в страните от региона. Потвърдено е, че миграционната криза в региона е причинена от военни конфликти, нестабилност и липса на реални перспективи за политическо, военно и икономическо разбиране в различни страни от Европа, Азия и Африка, в резултат на което в страните от Вишеградската група (предимно в Унгария)

започнаха и след това се увеличиха потоци на законни и нелегални имигранти, включително бежанци и търсещи убежище. Мотивирано е, че в такава гледна точка миграционната криза е по-подходящо наречена имиграционната (тъй като нейната обусловеност е доминирана предимно от имигранти) или „бежанската криза“ (тъй като сред имигрантите най-тревожна е нелегалната страна, включително причинената от движението на бежанци). Отбелязано е, че миграционната криза в страни от Вишеградската група се подсилва от факта, че се изгражда „ново“ социално-политическо разделение, основано на етническа принадлежност и националност. В резултат на това в страните от региона, които през 90-те г. XX в. демонстрираха високо ниво на културна толерантност и търпимост в края на 10-те г. XX в. започнаха да се разпространяват конфликти на културни и национални несъответствия. Освен това в страните от региона се засилиха процесите на противопоставяне на титулярната нация и имигрантските групи, затова се актуализира възстановяването на националната идентичност и националната солидарност на отделните етнически групи. Една от предпоставките за това е промяна в националната структура на населението на страни от Вишеградската група, включително съотношението между титулярни и нетитулярни националности. Тези процеси са най-осезаеми в Полша и Унгария, а най-политизирани - в Унгария.

- Показано е, че от една страна, страните от Вишеградската група попадат под стандартизираните правила и процедури на ЕС за прилагане на миграционната политика, но от друга страна, не желаят да принуждават въпросите на миграцията и се определят от диверсифицирано национално законодателство в областта на имиграцията. В резултат на това - генерирането и модифицирането на собствените (национални и регионални) миграционни политики, които са в някакъв контраверсия с субсидиарната миграционна политика на ЕС. От друга страна, осезаемо и ясно изразено несъответствие между някои мерки на миграционната политика на Унгария, Полша, Словакия

и Чехия на фона на миграционните процеси и мероприятия, които се провеждат в ЕС. Следователно е очевидно, че всички страни от Вишеградската група, особено Унгария и Полша, се противопоставят на много предложения, които укрепват наднационалната компетентност на ЕС в областта на граничната сигурност. В същото време страните от региона смятат, че самите държави-членки на ЕС трябва да бъдат отговорни за решаването на миграционната криза.

- Държавите, разглеждани в този контекст обаче, са изключително разнородни и неунифицирани и затова Вишеградската група все още не може да се позиционира като една в своята антиимиграционна реторика. Основните насоки на миграционната политика и проблемите при решаването на миграционната криза в страни от Вишеградската група също се различават. В същото време, като цяло, очевидно е, че разнообразието на подходите на страните от региона за разбиране на европейската миграционна криза и разработването на тяхната миграционна политика водят до редица политически последици от миграционната криза в региона. Те се допълват от специфично обществено разбиране за бежанската криза и отношението към нея (и по-специално на търсещите убежище) граждани на различни страни от Вишеградската група. Това сумарно актуализира идеята, че въпросът за съпротивата на страните от региона към субсидиарната миграционна политика на ЕС не е неразумен, но често преувеличен.

- Отбелязано е, че миграционните процеси в страни от Вишеградската група се възприемат политически по различен начин и водят до различни социално-икономически последици. Позицията на партиите и избирателите по отношение на миграцията в страни от Вишеградската група е “значително идеологически структурирана”: инициални - чрез опита на позициониране на етническите малцинства през периода на социализма; допълнително - в резултат на разгръщането и възприемането на събитията от европейската миграционна криза. Допълнително значение е какъв интерес проявяват

политиците и партиите в националните проблеми, особено на фона на европейската миграционна криза.

- Като цяло можем да заключим, че въпросите на миграцията в страни от Вишеградската група зависят от концептуализирането на подходите на партиите към национализма и свързаните с него контекстуални въпроси.

- Установено е, че политическото възприемане на проблемите на миграционните процеси в страните от Вишеградската група е национално (т.е. във всяка държава) и регионално (т.е. в региона като цяло) детерминистично и ориентирано. Доказано е, че политическото възприемане на проблемите на миграцията в страните от региона е двуетапно: преди и след началото на нов кръг от миграционна криза в Европа. Като цяло политическият процес във Вишеградската група е значително радикализиран и активизиран, въпреки че не се е превърнал в същия тип по параметрите си: той става най-активен и с елементи на авторитаризъм в Унгария, силен и с елементи на авторитаризъм в Полша, значително по-слаб - в Словакия и Чехия. Актуализирано е от факта, че особено развитие (по-специално в период на разгръщането на европейската миграционна криза) са получили така наречените антиимигрантски политически сили, за които са характерни ожесточена съпротива срещу имиграцията, мултикултурализма, глобализацията, постмодернизма или европейската интеграция; пропаганда на културна /етническа хомогенност, християнски фундаментализъм и милитаризъм, ксенофобия и расизъм/ шовинизъм, морален традиционализъм и национализъм; мобилизиране на антитерористични и антисемитски чувства; борбата срещу бързите промени в пост-индустриалното общество; подкрепа главно чрез т.нар. „съвременни неуспехи“.

- Работата разкри, че антиимигрантските партии в страните от Вишеградската група се формират на няколко етапа, а исторически най-представени са в Полша, а най-малко в Унгария. Първоначално формирането на антиимигрантски партии се дължи на европейските интеграционни процеси в региона, а оттам и на последиците от присъединяването на страните от региона

към ЕС, но в крайна сметка от последствията на европейската миграционна криза. От тази гледна точка всички страни от региона са разделени в три групи: в първата - Чехия, където влиянието на „новите десни“ анти-имигрантски партии е незначително или междинно, въпреки че преди това се характеризираше с доста висока популярност, по-специално представителство в легислатура; във втората - Полша и Унгария, където анти-имигрантските партии са представени в легислатури, въпреки че традиционно не участват във формирането на правителства; в третата - Словакия, в която анти-имигрантските партии са перманентно представени в легислатурите, а някои от тях периодично участват във формирането на правителства. В същото време беше отбелязано, че антиимигрантските партии в региона са дистинктивни идеологически. Следователно може да се заключи, че антиимигрантските партии значително политизират проблемите на миграционните процеси в страни от Вишеградската група, защото на фона на растежа на техния електорален успех естествено (като акомодационна реакция) нараства антиимигрантската реторика на мейнстримните (основните) политически сили.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Имиграцията е важна част от социално-икономическото развитие на държавите-членки на Европейския съюз. Нейното значение все повече увеличава въздействието си върху редица държави, в опит да се изградят механизми за рационалното и управление. Ето защо цялият дисертационен труд потвърждава тезата, че Вишеградската група като междудържавна асоциация на Унгария, Полша, Словакия и Чехия, от една страна, следва общоевропейските миграционни тенденции, но от друга страна, често се позиционира по отношение към тях. Съответно, в особеностите на регулирането, причините, спецификата, видовете, възприятията и последиците от миграциите и миграционните процеси на страни от Вишеградската група може да се наблюдава, както единството, така и

разминаването, поради което те не могат да се тълкуват като едно и унифицирано цяло.

Акивалността на дисертационното изследване е свързано с активното търсене на общоевропейски консенсусни решения по управление на миграцията, както и с практическата приложимост на изследователския проблем, напълно потвърдена в хода на работата на докторанта.

Анализите, констатациите и заключенията от дисертационната работа показват, че управлението на миграционните процеси служи като обединяваща, но също така и разделяща тема между държавите в ЕС. В духа на това твърдение, дисертационното изследване запълва теоретичен недостатък в изучаването на имиграционните проблеми в контекста на развитието на тясно регионално сътрудничество. Това показва, че Вишеградската четворка ще засили своята обединяваща роля и значение сред държавите, които поддържат и споделят общи ценности.

Следните основни изводи подкрепят тезата на настоящото дисертационно изследване:

- Изяснени са положенията, че основните фактори на съвременната миграция са икономически, политически, правни, екологични, етнокултурни, демографски, освен фактора на сигурността и репатрирането;
- Систематизирани са нормативни и правни актове, регулиращи миграцията и миграционните процеси (статут на чужденци, бежанци, въпроси, свързани с гражданството, репатриране и др.) в наднационално (ЕС) и национално (страни от Вишеградската група) ниво, а също така изяснен списък на институциите/системите, контролиращи имиграционните процеси, водещи борбата с незаконната миграция, осъществяващи функциите на защитата на границите и предоставянето на убежище в ЕС;

– Допълнително се разви идеята, че високият БВП на глава от населението е фактор за вътрешната миграция на регионално ниво във всяка от страните от Вишеградската група, както и концепцията, че субурбанизацията е следствие от вътрешните миграционни потоци във всяка от страните в региона;

– аргументирано е, че емиграционните процеси в страни от Вишеградската група следва да се разглеждат на три етапа - преди влизането им в ЕС, по време на тяхното влизане в ЕС и след влизането им в ЕС; направено е обобщение, че емиграционните процеси от страните от региона, преди и по време на тяхната интеграция в ЕС, се дължат предимно на различията в социално-икономическото развитие, т.е. факторите, които водят до подобряване на материалното благосъстояние, т.нар. привличащи фактори; установено е, че емиграционните процеси на страни от Вишеградската група водят до недостиг на работна ръка на пазара на труда и това се дължи на факта, че колкото по-образовано е населението на страна, толкова по-голяма е емиграцията от страната; аргументирано е, че за страните от региона е характерна „ликвидната“ миграция под формата на транснационализъм и мобилност, тъй като емигрантите напускат страните не завинаги и не за дълго, а краткосрочно, поради което съществува риск емиграцията и бавната конвергенция на доходите да станат взаимодопълващи; потвърждено е, че емиграцията от страни от Вишеградската група е социално и икономически полезна предимно за страните от Западна Европа, а не за региона;

– установено е, че имиграционната ситуация във Вишеградската група е повлияна от трансформационни, социално-политически и социално-икономически фактори; същевременно се потвърждава, че интегралният фактор за имиграцията в страните от региона е равнището и качеството на живот, които се измерват с висок индекс на човешко

развитие;установено е, че регулирането на имиграционните процеси в страни от Вишеградската група се влияе от мерки за засилване на контрола върху собствените им, а след това и на външните граници на ЕС;отбелязва се, че имиграционната ситуация в страните от Вишеградската група не е хомогенна, защото Унгария, Словакия и Чехия са предимно имигрантски, а не Полша, която е емигрантска;намерено е, че имиграционните процеси в страни от Вишеградската група се основават на миграционна стратегия, свързана с политическата програма, институционалната структура и практическите въпроси на формирането на политика, и следователно се осъществяват в съответствие с определени модели, които се характеризират с общи черти и различия;

– детерминирано е, че настоящата европейска миграционна криза е по-подходящо наричана имиграционна или „бежанска криза“; разкрито е, че особеността на миграционната криза в страни от Вишеградската група е, че причинно-следственото тя е дългосрочна, а структурно - двукомпонентна: от една страна, поради състоянието на емиграционните и имиграционните процеси, от друга - законните и незаконните потоци на имигранти и бежанци;установена е закономерност, че миграционната криза в страните от Вишеградската група се засилва от изграждането на „ново“ социално-политическо разделение, основано на етническа принадлежност и националност, което се отразява в промяната на националната структура на населението, включително съотношението между титулярни и нетитулярни националности;обобщено е, че страните от Вишеградската група се характеризират с генериране и модифициране на собствените си (национални и регионални), макар и разнородни и неунифицирани миграционни политики, които са в някаква (неразривна, но преувеличена) контра-версия на субсидиарните политики на ЕС;

– аргументирано е, че позициите на партиите и избирателите по отношение на миграцията в страни от Вишеградската група са съществено

идеологически структурирани, по-специално е подчертано, че регионът използва различни подходи за разбиране на националните проблеми и миграционните процеси, но като цяло се върти около националистични, либерални, изключителни и национално-консервативни подходи и използване в реториката на подхода „велика нация“; установено е, че въпросите на миграцията в страните от региона зависят от концептуализирането на подходите на партиите към национализма и свързаните с него въпроси; отбелязано е, че политическото възприемане на проблемите на миграционните процеси в страните от региона е национално (т.е. във всяка държава) и регионално (тоест в региона като цяло) е детерминирано и ориентирано, а политическият процес е значително радикализиран и активиран, по-специално от т.нар. антиимигрантски и (както аккомодационна реакция) основни партии; отбелязано е, че имиграционните процеси в страни от Вишеградската група генерират „имиграционен и икономически излишък“ и затова са инструменти за насърчаване на социалното и икономическото развитие; намерено е, че икономиката на региона зависи от притока на имигранти, но последните са обвинени в натоварване на държавните и местните бюджети и неблагоприятно засягат благосъстоянието на населението; прогнозирано е, че имиграционните процеси в страните от региона ще станат по-селективни, защото само по този начин те ще могат да максимизират положителните последици от имиграцията.

IV. ПРИНОСИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. В резултат на анализ на теоретични и практически приноси е доказано, че настоящата миграционна криза е сложен и многокомпонентен феномен - хуманитарна, управленска и криза на солидарност. Като цяло, интегралният фактор за имиграцията в страните от региона е нивото и качеството на живот, които се измерват с висок (в сравнение със страните на произход на имигрантите) индекс на човешкото развитие.

2. Показано е, че имиграционната ситуация в страни от Вишеградската група не е хомогенна: предимно имигрантски са Унгария, Словакия и Чехия, а не Полша, която очевидно е имигрантска. Доказано е, че общ атрибут на имиграционните процеси в страни от Вишеградската група е, че те се основават на миграционна стратегия, свързана с политическа програма, институционална структура и практически въпроси, свързани с формулирането на политики. Това се дължи преди всичко на факта, че емиграционният въпрос ескалира веднага след като страните от региона отвориха своите граници, тъй като притокът на временни и дългосрочни имигранти започна да навлиза.

3. Аргументирано е, че ключовите въпроси на миграционната (емиграционната и имиграционната) политика в страните от Вишеградската група са следните: дефицит на пазара на труда в някои сектори; неефективна политика за интеграция на чужденците; липса на последователни, проактивни и всеобхватни миграционни политики; липса на инкорпорираност на миграционните политики в социалната политика и развитие; не винаги ефективна система за наблюдение на пазара на труда; неадекватни, небалансирани и непълни информационни и образователни политики по отношение на чужденците и имиграционните процеси; недостатъчно привличане на социалните партньори към имигрантите.

4. На базата на сравнителен контент-анализ на избирателните манифести на партиите в страни от Вишеградската група е установено, че

регионът използва различни подходи на политически сили за разбиране на националните проблеми и миграционните процеси.Посочено е, че в Унгария обикновено преобладава протекционисткият, изолационисткият, антинационалистическият, но насочен към “велика нация” подход.Полша се характеризира с комбинация от либерални, либерално-национални, консервативно-националистически и религиозно-националистически подходи за разбиране на миграционните процеси.Словакия обикновено се определя от либерално-консервативните, културно-националистични, националистични и дясно-либерални подходи и подхода на словашкото малцинство.Накрая, Чехия се определя от постмодерния, европейски, хомогенизиран, популистки, националистически и комунистически подходи.Това се синтезира от факта, че Вишеград обичайно се върти около националистическите, либералните, изключителни и национално-консервативни подходи и реториката на подхода „велика нация” за разбиране на националните проблеми и миграционните процеси.

5. Установено е, че имиграционните процеси в страните от региона са способни да генерират и по едно време те дори генерирали т.нар.,„имиграционен и икономически излишък“ и следователно по принцип трябва да се възприемат като инструменти за насърчаване на социално-икономическото развитие.Въпреки че това се случва, в зависимост от националната, по-специално политическата, спецификата, тя е изключително диверсифицирана.

6. Предвижда се, че в бъдеще имиграционните процеси в страните от региона ще станат по-селективни, защото само по този начин те ще могат да максимизират положителните ефекти от имиграцията.

V. ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Białobłocki, Kr. “Anti-immigrant far-right parties in the Visegrad Countries: representation, political success and ideological positioning”. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Krajowej w Kurnie, polrocznik, nr 7 czerwiec 2017. ISSN:2353-8392.
2. Białobłocki, Kr. Migration and migration processes in the Visegrad Countries: legal principles of regulation and features of modern patterns”. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Krajowej w Kurnie, polrocznik, nr 8 grudzien 2017. ISSN:2353-8392.
3. Białobłocki, Kr. “Political, socio-economic and system modernization as components of a logistic – transformational plan process in the post-communist countries of Central-Eastern Europe. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Gospodarki Krajowej w Kurnie, polrocznik, nr 9 czerwiec 2018. ISSN:2353-8392.
4. Białobłocki, Kr. Визия на Вишеградската група за управление на миграционните процеси. E-journal. Varna Free University. №12/ 2019